

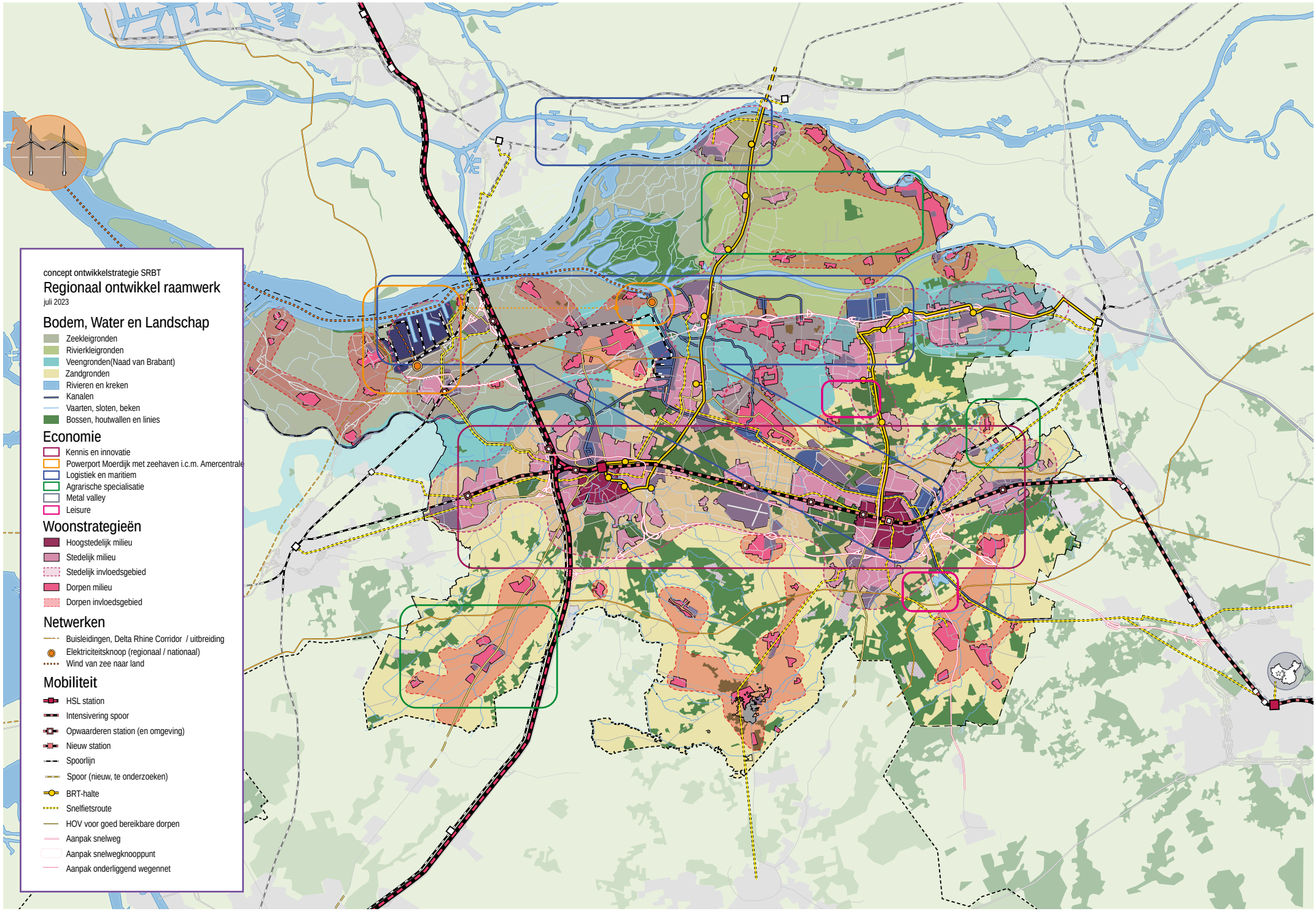

3.5 Groen en voorzieningen groeien mee met verstedelijking

Verstedelijking bevordert gezondheid in SRBT

Verstedelijking is -nadrukkelijk - niet synoniem aan verstening. De kwaliteit en leefbaarheid van onze steden en dorpen en van onze wijken en buurten is sterk afhankelijk van de aanwezigheid van culturele en sociaal-maatschappelijke voorzieningen en van de aanwezigheid van groen in de directe omgeving met een toegankelijk en nabijgelegen buitengebied.

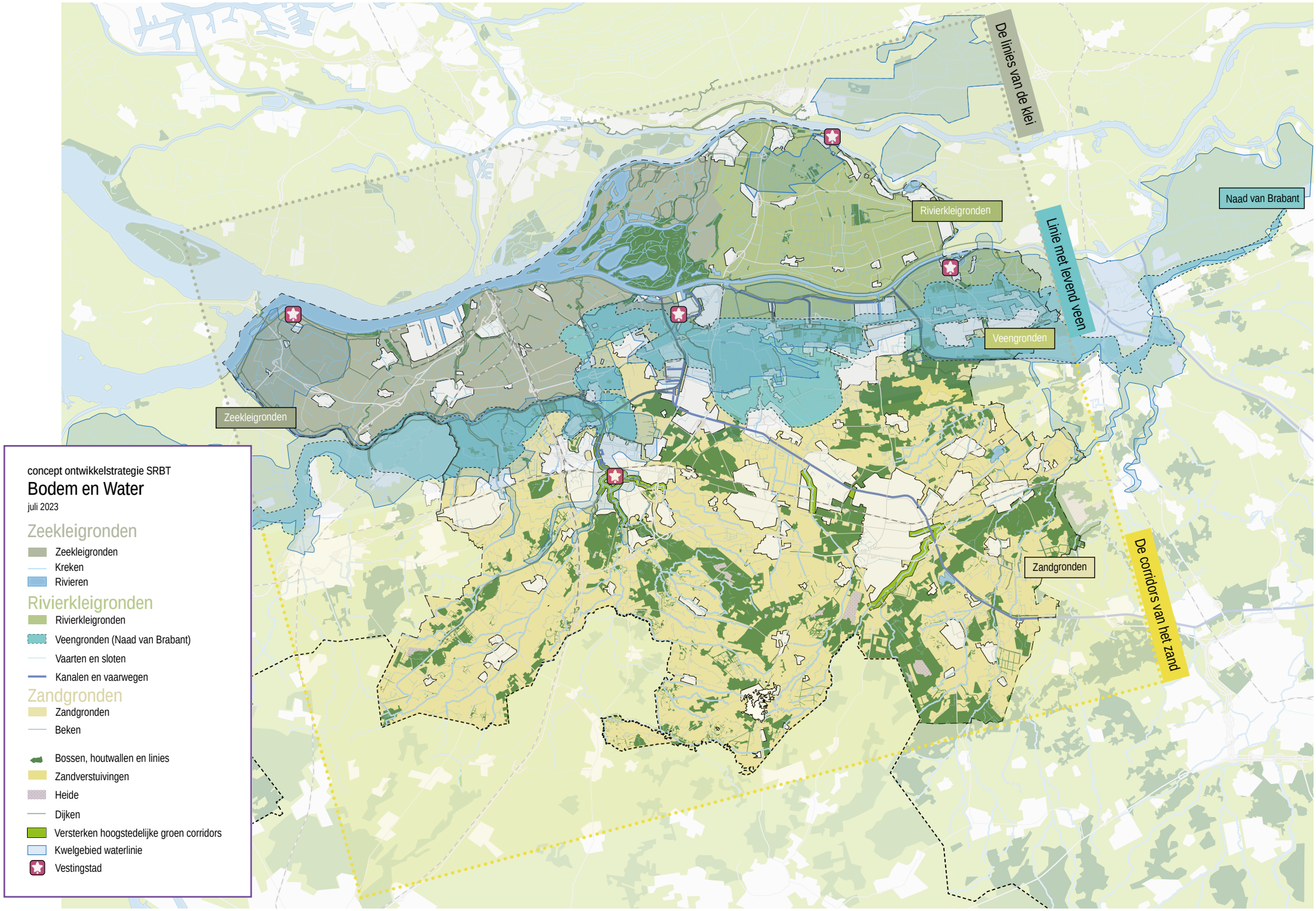
- Vanuit het perspectief van leefbaarheid dragen we zorg voor het sociaal-maatschappelijke voorzieningenniveau.
- De groei van (hoog)stedelijkheid is onlosmakelijk verbonden aan een kwalitatieve groei en verbreding van de (culturele) voorzieningen.
- We werken aan duurzame verstedelijking met behoud van de unieke kernwaarden van het landschap. Als “proeftuin voor nieuwe stedelijkheid” verstedelijken we met respect voor de verschillen tussen en de waarde van dorp en stad. Gericht op leefbare kernen met landschap dichtbij. Dorpen strategieen moeten daarbij helpen.
- We zetten in op een aantrekkelijke, leefbare, biodiverse en klimaat adaptieve regio die uitnodigt tot en ondersteunend is aan een gezonde leefstijl. Daarvoor is een netwerk van groen en blauw op alle schaalniveaus noodzakelijk: van woning, buurt en wijk, naar stad, buitengebied, Natuur Netwerk Brabant en Natura2000-gebieden.
- We bouwen klimaat adaptief en houden water zo lang mogelijk vast ook in de bebouwd gebied.
- Door het beter benutten van infrastructuur en het terugdringen van het ruimtebeslag voor mobiliteit ontstaat in de openbare ruimte meer ruimte voor klimaatopgaven, het vasthouden van water en meer (bio divers) groen.
- We bouwen natuurinclusief, we hanteren niet meer een strikte scheiding tussen stad en land - dus ook niet een strikte, functionele, territoriale scheiding tussen mens, plant en dier.
- Het landschap is nabij en toegankelijk en op een prettige en aangename manier te bereiken.
- Als contramal van de verstedelijking, om de nabijheid van landschap te behouden en om verbinding tussen de landschappen rondom de kernen te borgen zorgen we voor de kwaliteit en continuïteit van de groen blauwe structuren tussen de kernen en over de infrastructurele verbindingen.

concept ontwikkelstrategie SRBT
Regionaal ontwikkel raamwerk
juli 2023
Bodem, Water en Landschap
Zeekleigronden
Rivierkleigronden
Veengronden(Naad van Brabant)
Zandgronden
Rivieren en kreken
Kanalen
Vaarten, sloten, beken
Bossen, houtwallen en linies
Economie
Kennis en innovatie
Powerport Moerdijk met zeehaven i.c.m. Amercentrale
Logistiek en maritiem
Agrarische specialisatie
Metal valley
Leisure
Woonstrategieën
Hoogstedelijk milieu
Stedelijk milieu
Stedelijk invloedsgebied
Dorpen milieu
Dorpen invloedsgebied
Netwerken
Buisleidingen, Delta Rhine Corridor / uitbreiding
Elektriciteitsknoop (regionaal / nationaal)
Wind van zee naar land
Mobiliteit
HSL station
Intensivering spoor
Opwaarderen station (en omgeving)
Nieuw station
Spoorlijn
Spoor (nieuw, te onderzoeken)
BRT-halte
Snelfietsroute
HOV voor goed bereikbare dorpen
Aanpak snelweg
Aanpak snelwegknooppunt
Aanpak onderliggend wegennet

04 De inzet

In dit hoofdstuk wordt de inzet van de stedelijke regio toegelicht en wordt de ontwikkelrichting van de SRBT beschreven. Dit doen we aan de hand van thematische kaarten en beschrijvingen.

De hiernaast getoonde kaart van de Ontwikkelstrategie voor de SRBT verbeeld de hoofdlijnen van de inzet; ze bevat de voor de SRBT meest relevante selectie van de uitgebreidere, thematische kaarten.

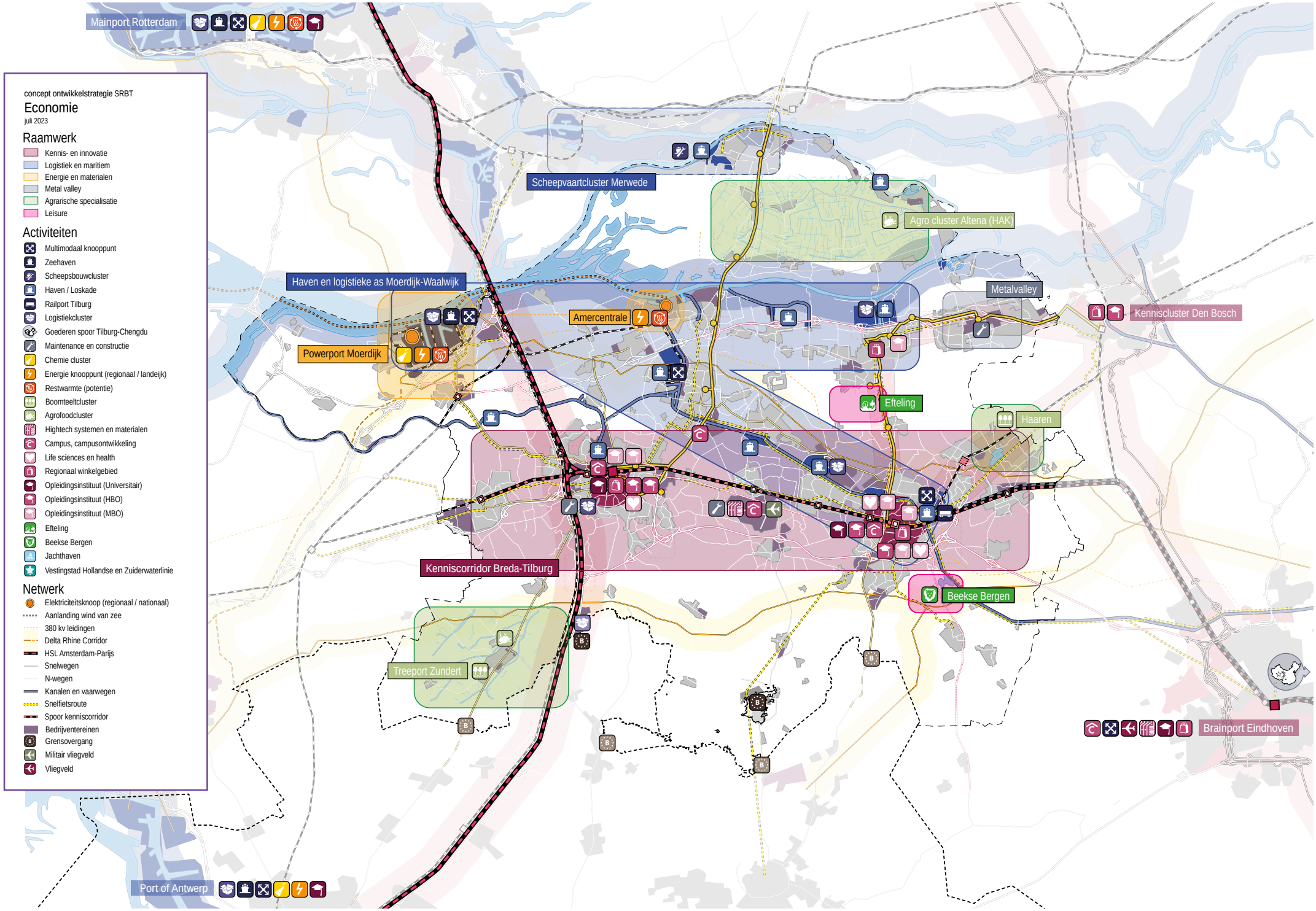

De linies van de klei
Naad van Brabant
Rivierkleigronden
Linie met levend veen
Veengronden
Zeekleigronden
Zandgronden
De corridors van het zand
concept ontwikkelstrategie SRBT
Bodem en Water
juli 2023
Zeekleigronden
Zeekleigronden
Kreken
Rivieren
Rivierkleigronden
Rivierkleigronden
Veengronden (Naad van Brabant)
Vaarten en sloten
Kanalen en vaarwegen
Zandgronden
Zandgronden
Beken
Bossen, houtwallen en linies
Zandverstuivingen
Heide
Dijken
Versterken hoogstedelijke groen corridors
Kwelgebied waterlinie
Vestingstad

4.1 Bodem en Water

Bodem en water zijn sturend in de opgaven, (her)inrichting en gebruik van de ruimte. Vanuit de opbouw van onze ondergrond maken we onderscheid tussen ‘Linies van de klei’ en ‘Corridors van het zand’. Daarom zetten we in op:

- De landbouwtransitie op basis van de ondergrond en het watersystemen die gericht is op het zoeken naar en bieden van perspectief. Ook waarbij de oplossingsrichtingen voor de landbouwtransitie zijn divers zullen zijn. De voor SRBT opgestelde verkenning voor de transitie van landschap en landbouw opgesteld (zie: bijlage 2) in te brengen in het BPLG en GGA processen in met de in 3.1 genoemde ontwikkelprincipes als voorzet voor gebiedsgerichte transities.
- De als ‘Linies van de klei’ en ‘Corridors van het zand’ onderscheidde systemen sterker te maken, elk op zich én als een samenhangend en samenwerkend systeem.
- Het middels (ontwerpend)onderzoek vergroten en delen van kennis over de gezamenlijke opgaven, zoals materiaaltransitie en circulariteit, de verhoging van de biodiversiteit , het terugdringen van de uitstoot van CO2 en stikstof, de klimaatadaptatie en de omgang met cultuurhistorische waarden.
- Inzet op wateropgaven: in de klei gebieden overwegend gericht op waterveiligheid als gevolg van (zee) waterspiegelstijging; op de zandgronden overwegend gericht op het vasthouden van water om verdroging tegen te gaan en de grondwater (en drinkwater) voorraden op peil te houden; in de kwelgebieden en de daar aanwezige gebieden met (potentieel) levend veen het versnellen van de transitie naar op kwelnatuur en -cultuur gerichte inrichting en gebruik.

De ondergrond van de SBRT bestaat in het zuiden uit zandgronden en in het noorden uit rivierklei en zeeklei. In de verkenning (zie: bijlage 2) benoemen we dit onderscheidt als *Linies van de klei* en *Corridors van het zand*. Kenmerkend voor de zandgronden is het in het landschap ingesleten bekenstelsel met daartussen hoger zandruggen met bossen en heide. De kleigronden worden gekenmerkt door een stelsel van rivieren, met dijken en gebieden waar de getijdenwerking invloed op heeft. Op de grens van deze twee ondergronden ligt de ‘naad van Brabant’, een gebied waar, door kwelstromen, een landschap is met onder andere levend veen.

concept ontwikkelstrategie SRBT
Economie
juli 2023
Raamwerk
Kennis- en innovatie
Logistiek en maritiem
Energie en materialen
Metal valley
Agrarische specialisatie
Leisure
Activiteiten
Multimodaal knooppunt
Zeehaven
Scheepsbouwcluster
Haven / Loskade
Railport Tilburg
Logistiekcluster
Goederen spoor Tilburg-Chengdu
Maintenance en constructie
Chemie cluster
Energie knooppunt (regionaal / landelijk)
Restwarmte (potentie)
Boomteeltcluster
Agrofoodcluster
Hightech systemen en materialen
Campus, campusontwikkeling
Life sciences en health
Regionaal winkelgebied
Opleidingsinstituut (Universitair)
Opleidingsinstituut (HBO)
Opleidingsinstituut (MBO)
Efteling
Beekse Bergen
Jachthaven
Vestingstad Hollandse en Zuiderwaterlinie
Netwerk
Elektriciteitsknoop (regionaal / nationaal)
Aanlanding wind van zee
380 kv leidingen
Delta Rhine Corridor
HSL Amsterdam-Parijs
Snelwegen
N-wegen
Kanalen en vaarwegen
Snelfietsroute
Spoor kenniscorridor
Bedrijventereinen
Grensovergang
Militair vliegveld
Vliegveld
Mainport Rotterdam
Scheepvaartcluster Merwede
Agro cluster Altena (HAK)
Haven en logistieke as Moerdijk-Waalwijk
Amercentrale
Powerport Moerdijk
Metalvalley
Kenniscluster Den Bosch
Efteling
Haaren
Kenniscorridor Breda-Tilburg
Beekse Bergen
Treeport Zundert
Brainport Eindhoven
Port of Antwerp

4.2 Economie

We hanteren een brede en gerichte aanpak op de verschillende aspecten van onze regionale economie. Daarom zetten we in op:

Human Centered Innovation

- Een ruimtelijk-economische hoofdstructuur voor human centred innovation. Bestaande uit hoogstedelijke en stedelijke interactie- en innovatiemilieus in het kenniscorridor Breda – Tilburg. Met campussen gericht op innovatie en interactie tussen, kennis instituten, onderwijsvoorzieningen, internationale culturele voorzieningen, regionale maatschappelijke voorzieningen.
- Het ondersteunen en uitbouwen van het economische ecosysteem voor human centred innovation.
- Het ontwikkelen en opzetten van een aantal fieldlabs voor human centered innovation, verspreid in de regio. Zo kan kennis en kunde sterker worden benut in de agrarische sector, logistiek en de maakindustrie en om voorzieningen en leisure “smart” te maken.

Versterken van het sterke economisch klimaat

- Het voorkomen dat arbeid ‘de stad uit wordt geduwd’ door het in de steden houden van ruimte voor werken en voorzieningen door deze functies meer in (nabijheid van) wonen te integreren. Dit vraagt zowel om ruimte in stedelijk gebied in de vorm van moderne mix van functies en hoogstedelijke interactiemilieus, als om ruimte buiten het stedelijk gebied.
- Versterken en verduurzamen van multimodale complexen. Bijvoorbeeld door het verbreden van kanalen, moderniseren van havens en betere weg, rail en buis koppelingen te realiseren.
- Het duurzaam doorontwikkelen van het sterk aanwezige leisure klimaat als onderdeel van de economische sector en als onderdeel van een breed vestigingsklimaat.
- Het versterken van de agrarische specialisaties in Altena en de twee boomteelt clusters op de zandgronden van Zundert en Oisterwijk/Haaren.
- Het behouden en versterken van de in de gehele regio aanwezige brede economische verscheidenheid inclusief die op het platteland.

Powerport Moerdijk

- Powerport Moerdijk, waarbinnen opgaven en mogelijkheden voor energietransitie, verzwaring elektriciteitsnetwerken, verduurzaming warmtenet, elektrificatie (petro)chemische industrie, grondstoffentransitie circulair biobased chemie en tri-modale (weg, rail, buis) aansluiting op een zeehaven samenkomen.
- Daarom is een gebiedsgerichte, integrerende aanpak noodzakelijk om o.a. het totale energiesysteem en netwerk(congestie), elektrificatie van industrie, circulaire samenleving, alternatieve duurzame bronnen voor warmte, transport van energiedragers en grondstoffen via buis (Delta Rhine Corridor) zowel ruimtelijk, systemisch als sociaal-maatschappelijk (leefbaarheid) met elkaar in verband te brengen. Ook de relatie met de toekomst van de Amercentrale in Geertruidenberg is van (boven)regionaal belang. SRBT kan en wil toonaangevend zijn op de hier spelende onderwerpen en de transities ‘schragen en stimuleren’ en zoekt o.a. via het MIEK- en ontwerptafels voor afstemming, prioritering en sturing met Provincie en Rijk.

Breed vestigingsklimaat

- Een aantrekkelijk vestigingsklimaat. Een van de manieren waarop we werken aan het vestigingsklimaat is door landschap te benaderen als een economische vestigingsvoorwaarde[4]. Door versterking van de diversiteit aan landschappen, door onze unieke leisure positie en de recreatiemogelijkheden zijn en blijven we aantrekkelijk voor onze bewoners, voor bezoekers en voor ondernemers.
- Het verdiepen en verbreden van kennis en inzichten in de ontwikkeling van de regionale economie en de daaraan gerelateerde ontwikkelingen van de arbeidsmarkt in profiel en omvang.

[4] **Zie ook:** Community of Practice ‘Landschap als vestigings- voorwaarde’ - Vereniging Deltametropool

In het economisch profiel van de SRBT onderscheiden we vier elkaar kruisende transities:

Human Centered Innovation

Met HCI onderscheid de SRBT zich nationaal en internationaal. De transitie naar een kennisintensieve, digitale en circulaire economie vraagt om werkmilieus die meer dan vroeger met elkaar verbonden zijn. Stedelijke innovatiemilieus, fieldlabs, campussen en klassieke bedrijventerreinen vormen met elkaar een innovatie ecosysteem. De innovatie werkt breed door in de maatschappij; in de agrarische sector, de leisure, de zorg etc.

Circulaire en duurzame economie

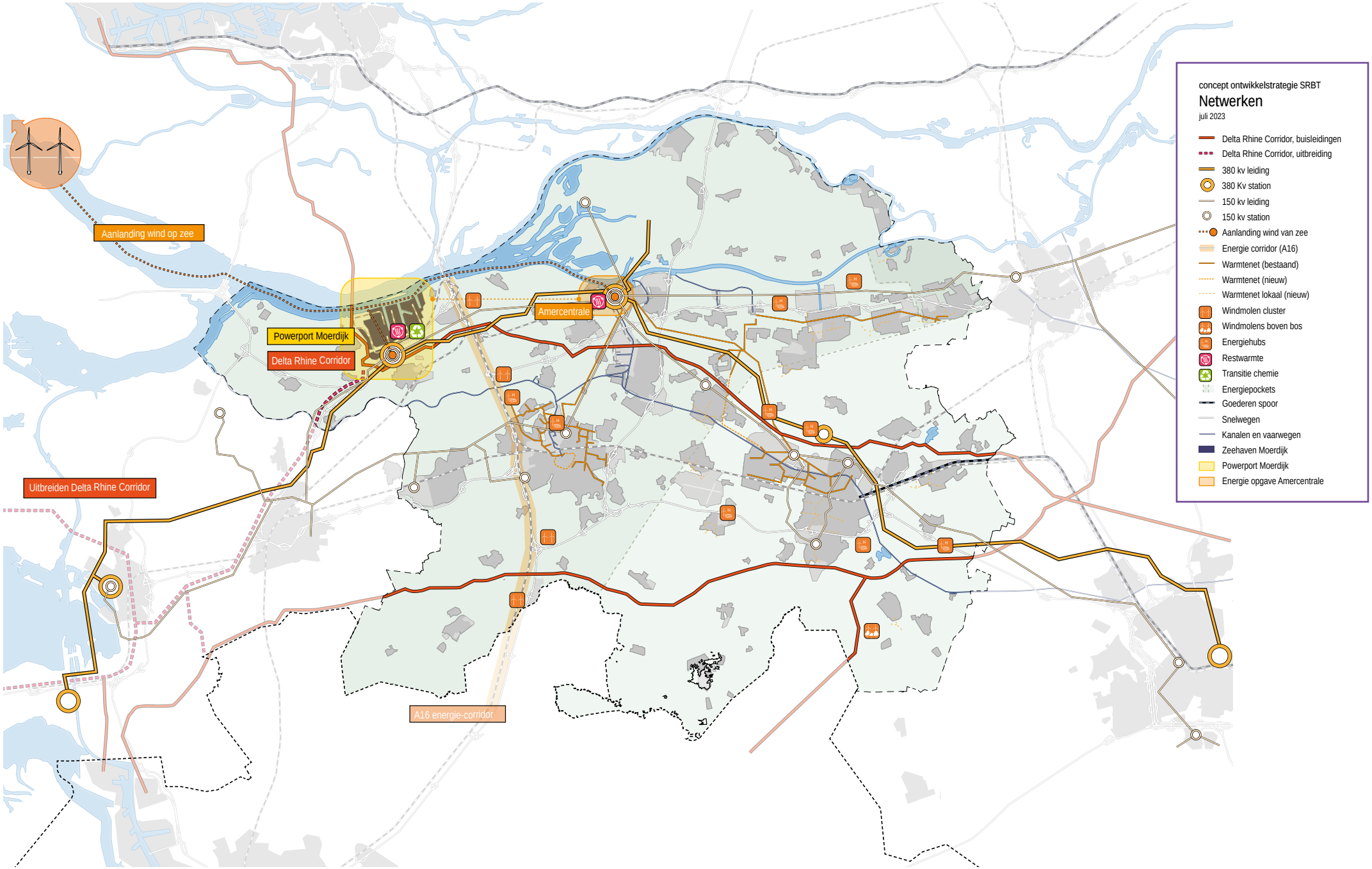
Het circulaire maken van onze industrieën en bedrijven biedt een grote kans voor het versterken toekomst-bestendig maken van de werkgelegenheid. Enerzijds door het zoeken naar uitwisseling tussen reststromen tussen bedrijven onderling. Anderzijds door het efficiënter en zuiniger maken van processen. Het is noodzakelijk en vanzelfsprekend dit te koppelen aan revitalisering van bedrijventerreinen.

Brede basis van logistiek en maakindustrie

De brede basis aan logistiek en maakindustrie ontwikkelen we door tot koploper in duurzaam vervoeren en produceren.

De economie als gevolg van de groei

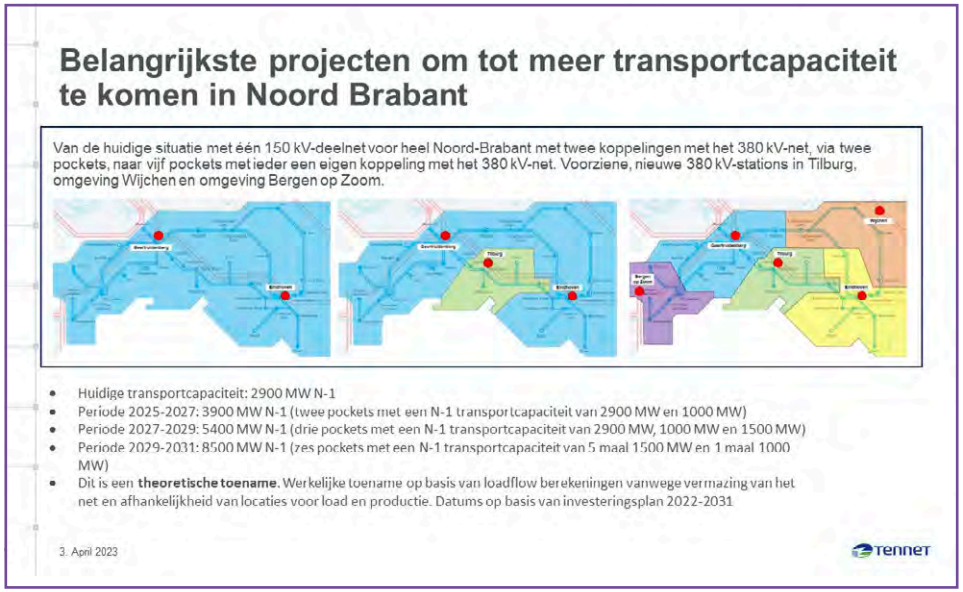
De veranderende behoefte aan maatschappelijke diensten, cultuur, voorzieningen en dienstverlening is zowel het gevolg van autonome demografische ontwikkeling als van de ontwikkeling van de economie en bevolking die voorkomt uit het meer stedelijke profiel van de SRBT.

Aanlanding wind op zee
Powerport Moerdijk
Delta Rhine Corridor
Amercentrale
Uitbreiden Delta Rhine Corridor
A16 energie-corridor
concept ontwikkelstrategie SRBT
Netwerken
juli 2023
Delta Rhine Corridor, buisleidingen
Delta Rhine Corridor, uitbreiding
380 kv leiding
380 Kv station
150 kv leiding
150 kv station
Aanlanding wind van zee
Energie corridor (A16)
Warmtenet (bestaand)
Warmtenet (nieuw)
Warmtenet lokaal (nieuw)
Windmolen cluster
Windmolens boven bos
Energiehubs
Restwarmte
Transitie chemie
Energiepockets
Goederen spoor
Snelwegen
Kanalen en vaarwegen
Zeehaven Moerdijk
Powerport Moerdijk
Energie opgave Amercentrale

4.3 Netwerken en energiesysteem

Onderdeel van het verduurzamen van ons energie gebruik is het herinrichten en versterken van ons elektriciteit netwerk. Daarom zetten we in op:

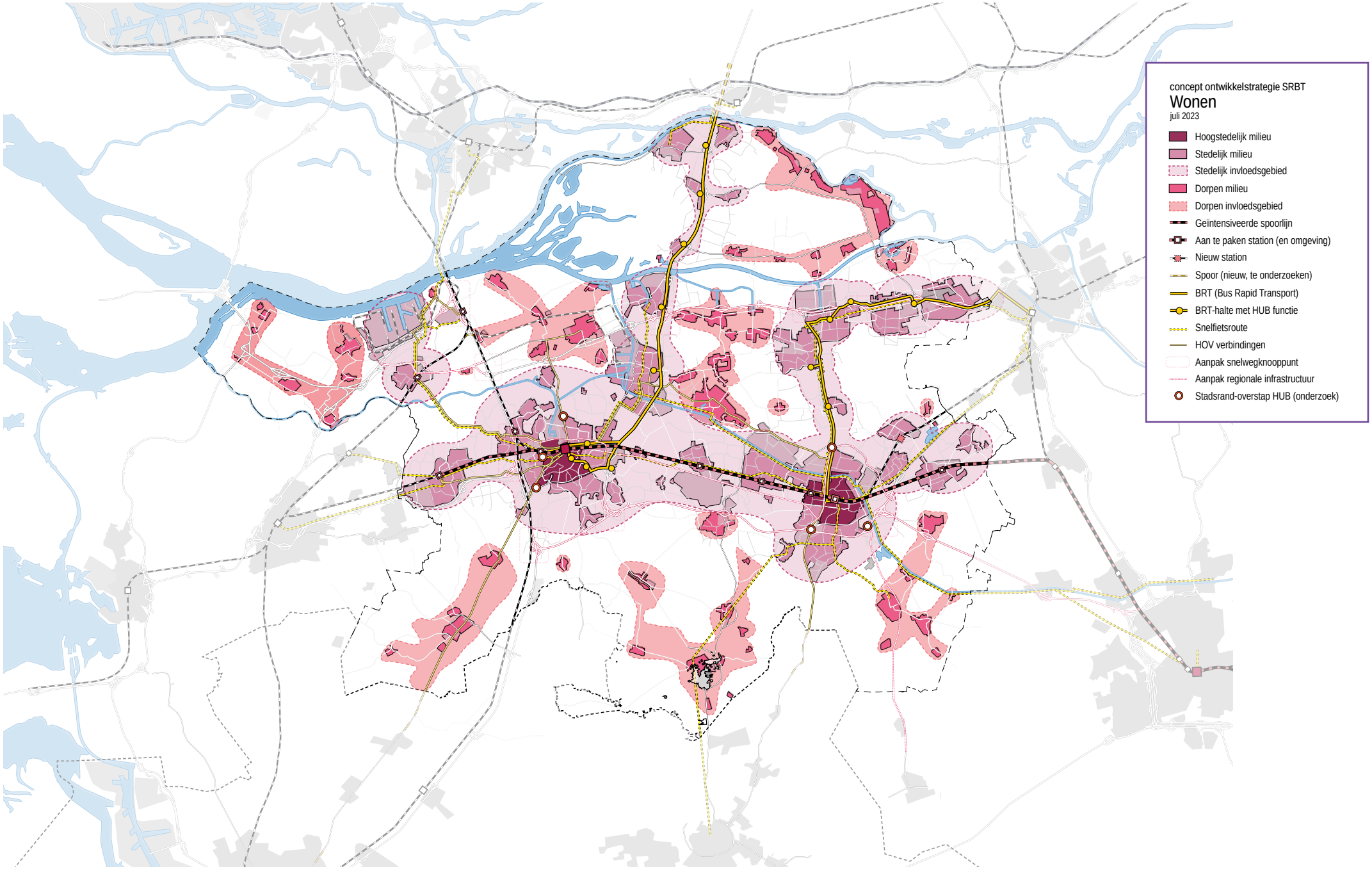
- Door het stijgende aandeel aan elektriciteit in ons energie verbruik en decentrale opwek wordt het net zwaarder belast en ontstaat (het risico op) netcongestie. Om dat te voorkomen wordt gewerkt aan het dichter bij elkaar brengen van de vraag en aanbod aan elektriciteit.
-
- Landelijk wordt daarin de eerste stap gezet door het 380kV net op te delen in pockets. Hierdoor ontstaat een eilanden structuur waarin vraag en aanbod bij elkaar worden gebracht en voorkomen wordt dat de opgewerkte energie het hoofdnet in gaat. Zo wordt de capaciteit van het netwerk vergroot (beter benutten).
- Deze manier van het ordenen van ons energie netwerk moeten worden doorvertaald binnen de SRBT. Het heeft gevolgen op alle schaalniveaus van het netwerk en heeft impact op de inrichting van de ruimte in buurten en wijken. Bijvoorbeeld ruimtebehoefte voor een ander distributiesysteem, voor opslag capaciteit of voor de toename van het aantal transformatorhuisjes.

AVR
HITACHI

- Binnen Powerport Moerdijk komen opgaven en mogelijkheden voor energietransitie, verzwaring elektriciteitsnetwerken, verduurzaming warmtenet, elektrificatie (petro)chemische industrie, in combinatie met transitie circulair biobased chemie en tri-modale (weg, rail, buis) aansluiting op een zeehaven, samen.
- Dit vergt een gebiedsgerichte, integrerende aanpak om deze opgaven en de transitie van de Amercentrale zowel ruimtelijk, systemisch als sociaal-maatschappelijk (leefbaarheid) met elkaar in verband te brengen. Hiervoor wordt onder andere een ontwerptafel met rijk, provincie, regio en gemeenten ingericht
- Aantakking op de Delta-Corridor, zodat de SRBT aan dit aanwezige netwerk toegevoegde waarde voor aan haar economie ontleent.
- Het gezamenlijke warmtenet in onze regio (met daarin nu nog de Amercentrale als belangrijke bron) speelt een grote rol in de warmtetransitie voor de stedelijke regio Breda-Tilburg. Er is aangekondigd dat de Amercentrale op korte termijn zal stoppen met het leveren van warmte aan het warmtenet. Voor het voeden van het warmtenet moet een duurzame oplossing gezocht worden. In de SRBT worden daarom de mogelijkheden verkend van onder andere aquathermie, geothermie en het gebruik van de restwarmte van onze bedrijven om het warmtenet te vullen.

concept ontwikkelstrategie SRBT
Wonen
juli 2023
Hoogstedelijk milieu
Stedelijk milieu
Stedelijk invloedsgebied
Dorpen milieu
Dorpen invloedsgebied
Geïntensiveerde spoorlijn
Aan te paken station (en omgeving)
Nieuw station
Spoor (nieuw, te onderzoeken)
BRT (Bus Rapid Transport)
BRT-halte met HUB functie
Snelfietsroute
HOV verbindingen
Aanpak snelwegknooppunt
Aanpak regionale infrastructuur
Stadsrand-overstap HUB (onderzoek)

4.4 Wonen

We hanteren een uitgekiende combinatie van ontwikkelingen rondom bestaande en nieuwe OV-knooppunten en bij majeure werklocaties. Met parallel ontwikkelingen gericht op het handhaven van de leefbaarheid in kleine kernen middels dorpenstrategieen.
We handelen vanuit de opvatting dat de SRBT een samenhangende regio is; een daily urban system waarin gezamenlijk aan brede welvaart wordt gewerkt. Dit leidt tot de opstelling dat om in de veranderende behoeften en de regionale dynamiek te voorzien, alle kernen (dorps en stedelijk) een rol hebben en daarom programmatische ruimte hebben voor de duurzame, op een leefbare omgeving gerichte ontwikkeling van de SRBT.
Daarom zetten we in op:

Hoogstedelijke strategie

Breda en Tilburg maken een sprong in stedelijkheid door het ontwikkelen van een hoogstedelijk milieu. Daarom zetten we in op:

- Programmatische afstemming tussen Breda en Tilburg, gericht op versterken van verbinding, complementariteit en agglomeratie kracht.
- Het ontwikkelen van hoogstedelijke kennisclusters rond trein en ov-stations die onderling goed zijn verbonden en met comfortabel voor en na transport verbonden zijn met het omringende stedelijk gebied.
- ’t Zoet (Breda), innovatie district Nassau Wallon (Breda) en Kenniskwartier (Tilburg) als regionale sleutel-projecten, samenhang tussen deze gebieden en in samenwerking optrekken met de ontwikkeling van deze gebieden.
- Het verbinden van de hoogstedelijke gebieden met de andere economische polen in de SRBT zodat uitwisseling van kennis en kunde, goederen en talent zo effectief, impactvol, efficiënt en eenvoudig mogelijk is.
- Het inzetten, benutten en versterken van het verschil tussen beide hoogstedelijke gebieden.

Stedelijk strategie

Plekken in de SRBT met stedelijke plaatswaarde dragen bij aan de groeiende stedelijkheid van de regio. Daarom zetten we in op:

- Het ontwikkelen, investeren en intensiveren in stationsgebieden en rond haltes van de BRT, door het realiseren van hogere dichtheid en een stedelijke mix aan programma op deze plekken.
- Het vergroten van de rol van sprinter en intercity stations en BRT- en HOV-haltes als hub voor het niet stedelijke gebieden en het achterland.
- Creëren van meer stedelijkheid ter ondersteuning van economische krachtige kernen (Waalwijk, Oosterhout, Zevenbergen, Werkendam), gericht op het vergroten van nabijheid en het vestigingsklimaat.
- Het voortbouwen op het eigen, onderscheidende karakter van de ‘midsized’ kernen en kernen in het stedelijk veld. Met op dit eigen karakter aansluitende voorzieningen, profiel en dynamiek en centra met hoge verblijfswaarde.

Dorpen strategie

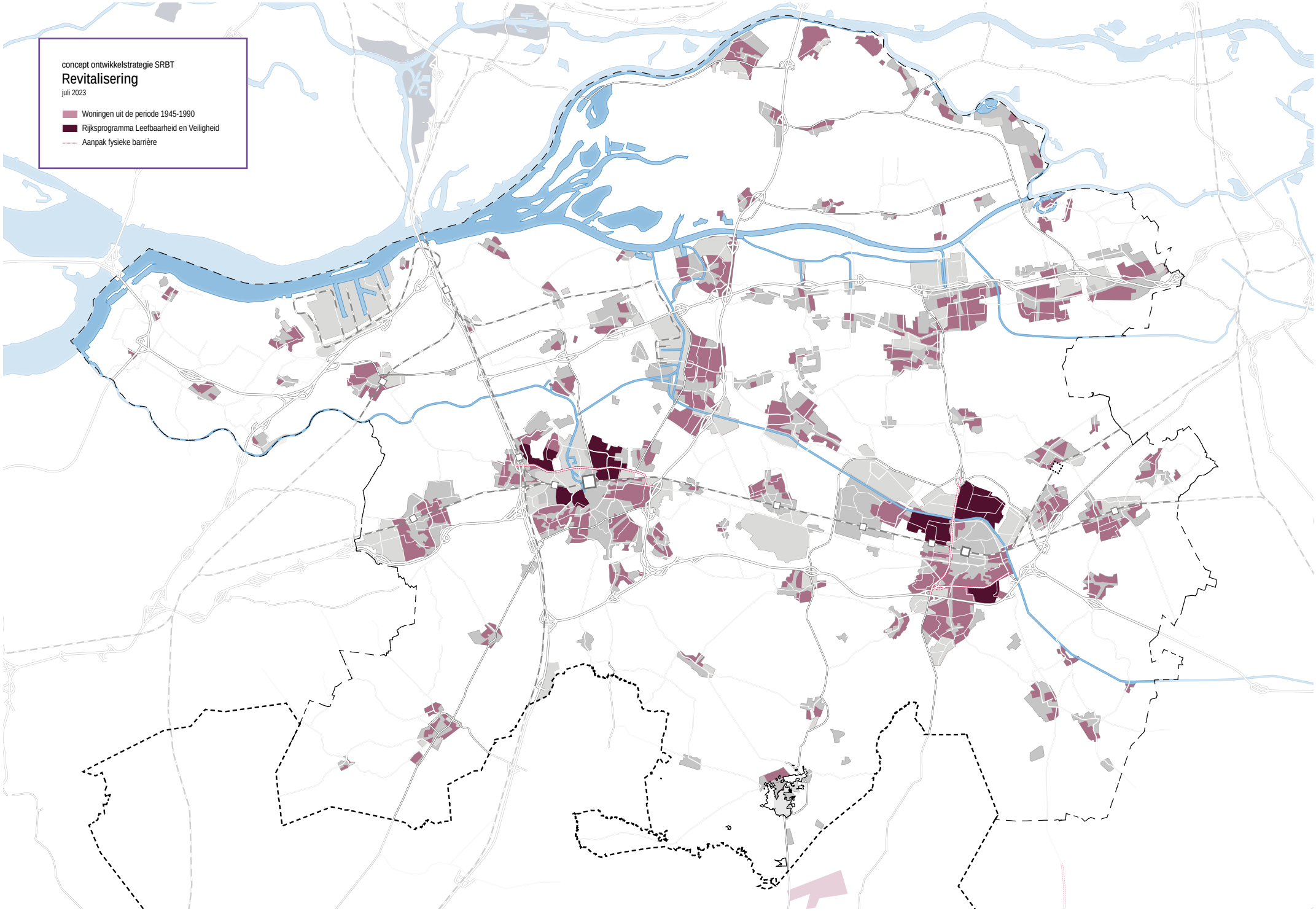
Leefbare en aantrekkelijke dorpen dragen bij aan de diversiteit en kwaliteit van de regio. We willen dat het toevoegen van woningen een maximale bijdrage levert aan de kwaliteit van de samenleving en de leefbaarheid van de dorpen. De dorpen kennen andere vraagstukken dan stedelijk gebied; de woningvoorraad is vaak nog eenzijdiger en het bezit veelal particulier. Dat vraagt om nieuwe sturingsmethodieken en scherpe analyse van de specifieke opgave en oplossingen. De dorpenstrategieën vormen een zeer wezenlijk onderdeel van de ontwikkelstrategie van de SRBT. Op de schaal van de SRBT lijken de lokale opgaven in de dorpen relatief beperkt maar bij elkaar opgeteld is de impact op de regio omvangrijk. Daarom zetten we in op:

- Het ontwikkelen van dorpenstrategieën bestaande uit (gezamenlijke) juridische, financiële, programmatische, methodische en ruimtelijke instrumenten die dienen ter ondersteuning van locatie specifieke opgaven.

- Het ontwikkelen van dorpen strategieën, gericht op behoud en versterking van de leefbaarheid, nabijheid en draagvlak van voorzieningen in dorpen, kleine kernen en buurtschappen. Onderzoek of en hoe programmatisch ruimte in en aan de rand van de kern kan worden ingezet voor maximaal effect op de breedte aan opgaven.
- De dorpen strategie is deels generiek, voor elk dorp en elke kleinen kern en deels afhankelijk van specifieke kenmerken, gerelateerd aan de ligging in het regionale netwerk en het landschap. We onderscheiden:
  - Dorpen in de klei;
  - Dorpen in het middengebied en
  - Dorpen op het zand.
- Het verbinden en delen van kennis en inzicht over (aspecten van) leefbaarheid en kwaliteiten van de dorpen. Om bij te dragen aan een regionaal gelijkaardig speelveld.
- Verkennen van het ontwikkelen van 'specials', zoals religieus, industrieel en defensie erfgoed. Gericht op samenwerking en kennisdeling.

Onderscheidende karakteristieken

- De **dorpen in de klei** liggen in open landschappen langs dijken en lijnstructuren; grote afstanden en waterveiligheid zijn belangrijke thema's
- De **dorpen in het middengebied** kenmerken zich door hun industrieel karakter, linten met grote fabriekscomplexen; ook de Langstraat is onderdeel van het midden gebeid met haar eigen kenmerkende opgave en kansen
- De **dorpen op het zand** zijn compacte vaak stervormige structuren in diverse en coulissen achtige landschappen; verdroging, transitie van de beekdalen en bereikbaarheid zijn hier de grootste opgaven.

concept ontwikkelstrategie SRBT
Revitalisering
juli 2023
Woningen uit de periode 1945-1990
Rijksprogramma Leefbaarheid en Veiligheid
Aanpak fysieke barrière

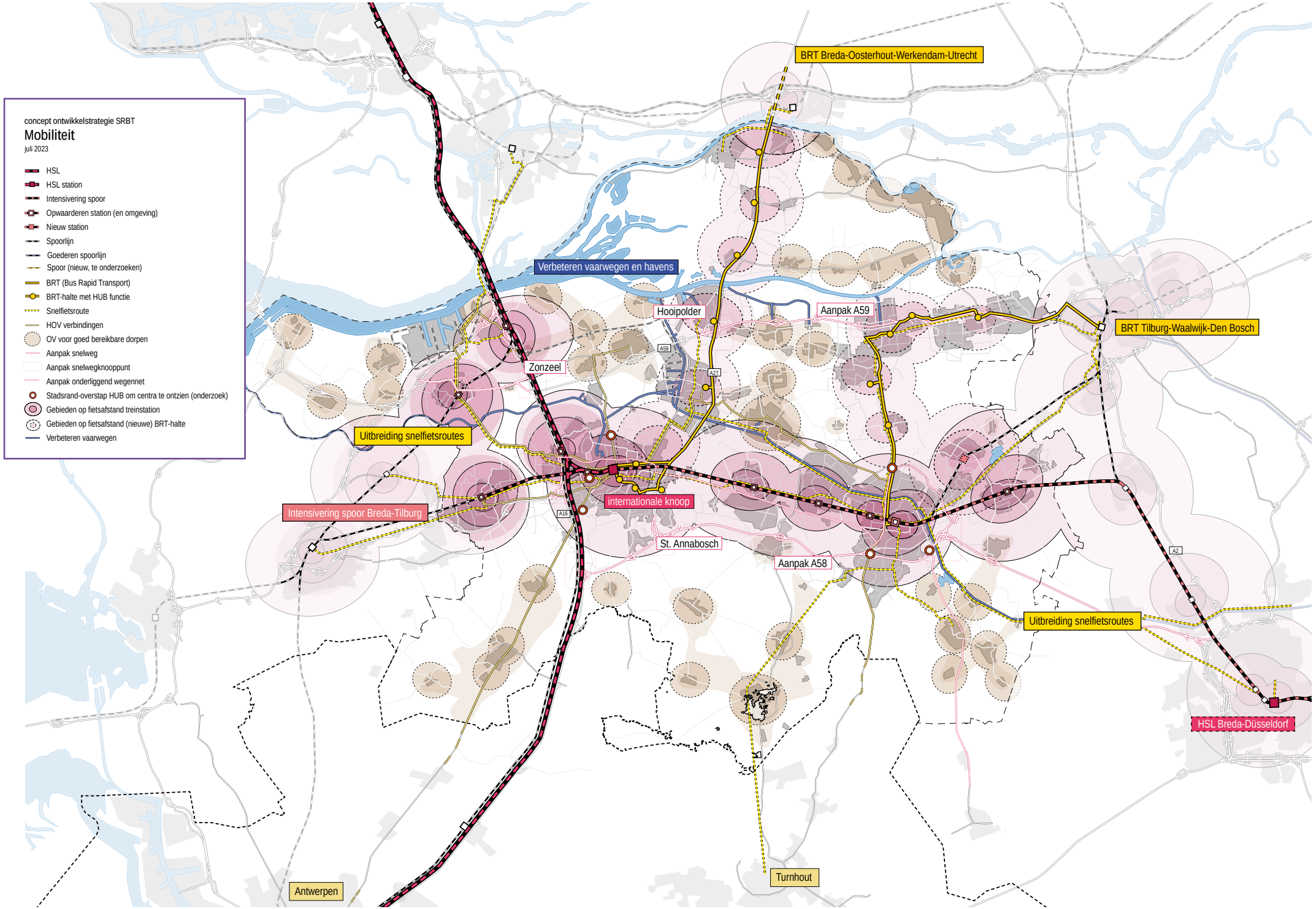
Revitaliseringsstrategie

In de woningvoorraad die is gerealiseerd tussen 1945 en 1985 is een grote sociale en fysieke duurzaamheidsopgave aan de orde. Door hierin te investeren, investeren we ook in de bestaande voorraad. Daarom zetten we in op:

- Het opstellen van een revitaliseringsstrategie voor de SRBT, gericht op kennisdelen over sociale en fysieke revitalisering.
- Het komen tot repetitieve oplossingen aansluitend bij het repetitieve karakter van de voorraad.
- Het verhogen van het tempo en de omvang van de woningbouw in de bestaande buurten en wijken.
- Het transformeren van de voorraad naar een meer toekomstbestendige, uit meer één en twee persoonshuishoudens bestaande bevolkingssamenstelling.

Voor de korte termijn heeft de revitalisering van onze naoorlogse wijken een hoge prioriteit omdat deze opgave in heel de regio voorkomt. Bijna 50% van de woningvoorraad in de SRBT is gebouwd in de periode tussen 1945 en 1985. De effecten van ingrepen is daarom groot: het kan op veel plekken worden toegepast en het heeft dan een grootste effect, voor een groot deel van onze inwoners als hefboom voor sociale opgave, klimaat opgave en duurzaamheidsopgave (kortom brede welvaart).

Doordat deze wijken in de zelfde periode met dezelfde bouwkundige staat en stedenbouwkundige opzet (‘stempels’ en ruim van opzet) zijn gebouwd kunnen we hier gezamenlijk een snelle slag met een hoog rendement maken.

concept ontwikkelstrategie SRBT
Mobiliteit
juli 2023
HSL
HSL station
Intensivering spoor
Opwaarderen station (en omgeving)
Nieuw station
Spoorlijn
Goederen spoorlijn
Spoor (nieuw, te onderzoeken)
BRT (Bus Rapid Transport)
BRT-halte met HUB functie
Snelfietsroute
HOV verbindingen
OV voor goed bereikbare dorpen
Aanpak snelweg
Aanpak snelwegknooppunt
Aanpak onderliggend wegennet
Stadsrand-overstap HUB om centra te ontzien (onderzoek)
Gebieden op fietsafstand treinstation
Gebieden op fietsafstand (nieuwe) BRT-halte
Verbeteren vaarwegen
BRT Breda-Oosterhout-Werkendam-Utrecht
Verbeteren vaarwegen en havens
Hooipolder
Aanpak A59
BRT Tilburg-Waalwijk-Den Bosch
Zonzeel
Uitbreiding snelfietsroutes
Intensivering spoor Breda-Tilburg
internationale knoop
St. Annabosch
Aanpak A58
Uitbreiding snelfietsroutes
HSL Breda-Düsseldorf
Turnhout
Antwerpen
A59
A27
A16
A2

4.5 Multimodale mobiliteitsaanpak

Om bereikbaar te blijven en ruimte te bieden voor de toename van het aantal inwoners, banen en economische activiteiten zetten we in op een combinatie van compact verstedelijken en het versnellen van de mobiliteitstransitie. We ontwikkelen daarvoor een samenhangend meerjarig multimodaal mobiliteitspakket waarbij we inzetten op de volgende vier aspecten:

Systeemsturing ('hardware')

Gericht op het verbeteren van ons mobiliteitssyteem. Daarvoor zetten we in op:

- Het verhogen van de frequentie van de treinen voor personenvervoer op het spoor, door het verplaatsen van doorgaande goederenvervoer naar alternatieve routes of alternatief vervoer.
- Transport via buisleidingen als onderdeel van het verbeteren van multimodaal vervoer en als onderdeel van een modal shift in het goederenvervoer, waaronder de aanleg van en aantakking op de Delta Rhine Corridor als onderdeel van de energie- en materialentransitie en als onderdeel van de opgave rondom het vervoer van gevaarlijke stoffen.
- Het onderzoeken naar en introduceren van nieuwe vormen van openbaar vervoer, collectief vervoer en gedeelde mobiliteit voor goed bereikbare dorpen.
- Het realiseren van regionale HOV verbindingen. Daarvoor verkennen we onder andere een HOV verbinding tussen Oosterhout en Waalwijk en hechten we belang aan versterking van de noord-zuid verbinding Breda-Gorinchem-Utrecht (BGU) via Oosterhout en Werkendam als belangrijke BRT-as.
- Het verbreden en transformeren van bestaande wegen en het aanleggen van nieuwe wegen om zo een beter benutting van het systeem te realiseren en ruimte voor andere vormen van mobiliteit vrij te maken ter ondersteuning van de (hoog)stedelijke transities.
- Het in de hele regio ontwikkelen van knooppunten van verschillend vervoersmodaliteiten (mobiliteit hubs) waar het makkelijk is over te stappen van het ene transportmiddel op het andere, waaronder openbaar vervoer en andere vormen van gedeelde mobiliteit. Onder andere ter benutting van de BRT.
- Het doorontwikkelen van station Lage Zwaluwe als mobiliteitshub, mede gericht op de bereikbaarheid van de Randstad, en als onderdeel hiervan het verbeteren van de kwaliteit van de stationsomgeving.

- Het verbreden van onze kanalen en het toegankelijk maken van havens zodat hogere vaarklasse onze inlandse havens fungeren als goederenhubs op de doorvoerlijn Rotterdam en het Europese achterland. De zeehaven van Moerdijk en Logistiekpark Moerdijk spelen daarin, samen met Waalwijk, Oosterhout en Tilburg een belangrijk rol.
- Het bevorderen van lopen en (elektrisch)fietsen als duurzame en gezonde manier van verplaatsen. Waaronder het verbeteren en uitbreiden van looproutes en het fietspaden en het (snel)fietsroute stelsel.

Programmasturing ('orgware')

Gericht op beter benutten van onze bestaande transport-lijnen door maatregelen om het transport en de mobiliteit beter te verdelen en de bestaande transportcapaciteit beter te benutten. Daarvoor zetten we in op:

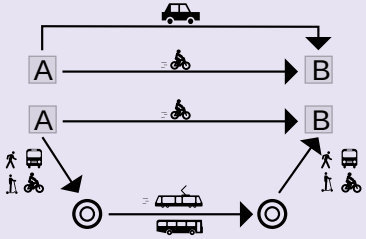
- Het organiseren van nabijheid. Door te verdichten rond alle stations in onze regio. Door hier intensiever te bouwen, functies te mixen en de bereikbarheid van de stations te verhogen.
- Het organiseren van nabijheid. Door te verdichten rond mobiliteitshubs, BRT en HOV knopen.
- Slim te verstedelijken. Door nabijheid en bereikbaarheid te organiseren voor alle lagen van onze bevolking, met name en met nadruk op de bereikbaarheid van lager betaalde banen. Zo bestrijden we vervoersarmoede en binden we praktisch geschoold talent aan onze regio.
- Slim te verstedelijken. Door in te zetten op een transitie naar en ruimte te bieden voor duurzame stadslogistiek.
- Het beïnvloeden van de mobiliteit en het mobiliteitsgedrag door parkeerbeleid, zowel bij nieuwe ontwikkelingen als in bestaande gebieden. De ruimte die daardoor vrijkomt kan worden ingezet voor de kwaliteit van de openbare ruimte, klimaat adaptatie en gezondheid.

8 principes mobiliteitsstrategie *'De mens centraal'*

1. Ieder mens telt

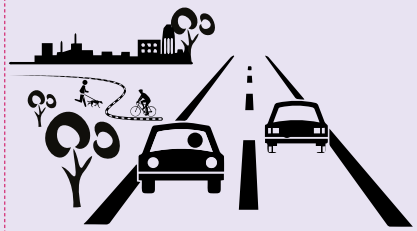
2. Keuze bieden
de kracht van de keten

3. Sturen op gedrag

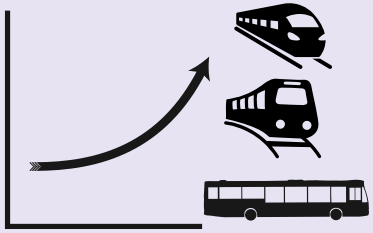
4. Ruimte maken met het autonetwerk

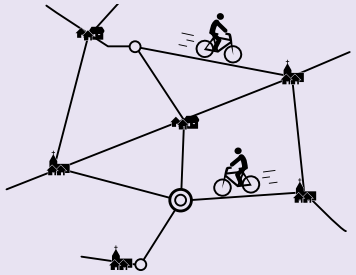
5. Zorgen voor nabijheid van voorzieningen

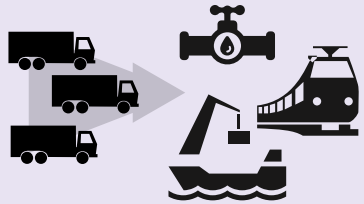
6. Versterken van het openbaar vervoer

7. Realiseren van een schaalsprong voor de fiets

8. Inzetten op een modal shift van logistiek

Afbeelding uit het concept multimodaal mobilitietspakket

Gedragsverandering (‘mindware’)

Gericht op het benutten van ontwikkelingen om het mobiliteitsgedrag te beïnvloeden richting duurzamere en gezondere manieren van verplaatsen. Daarvoor zetten we in op:

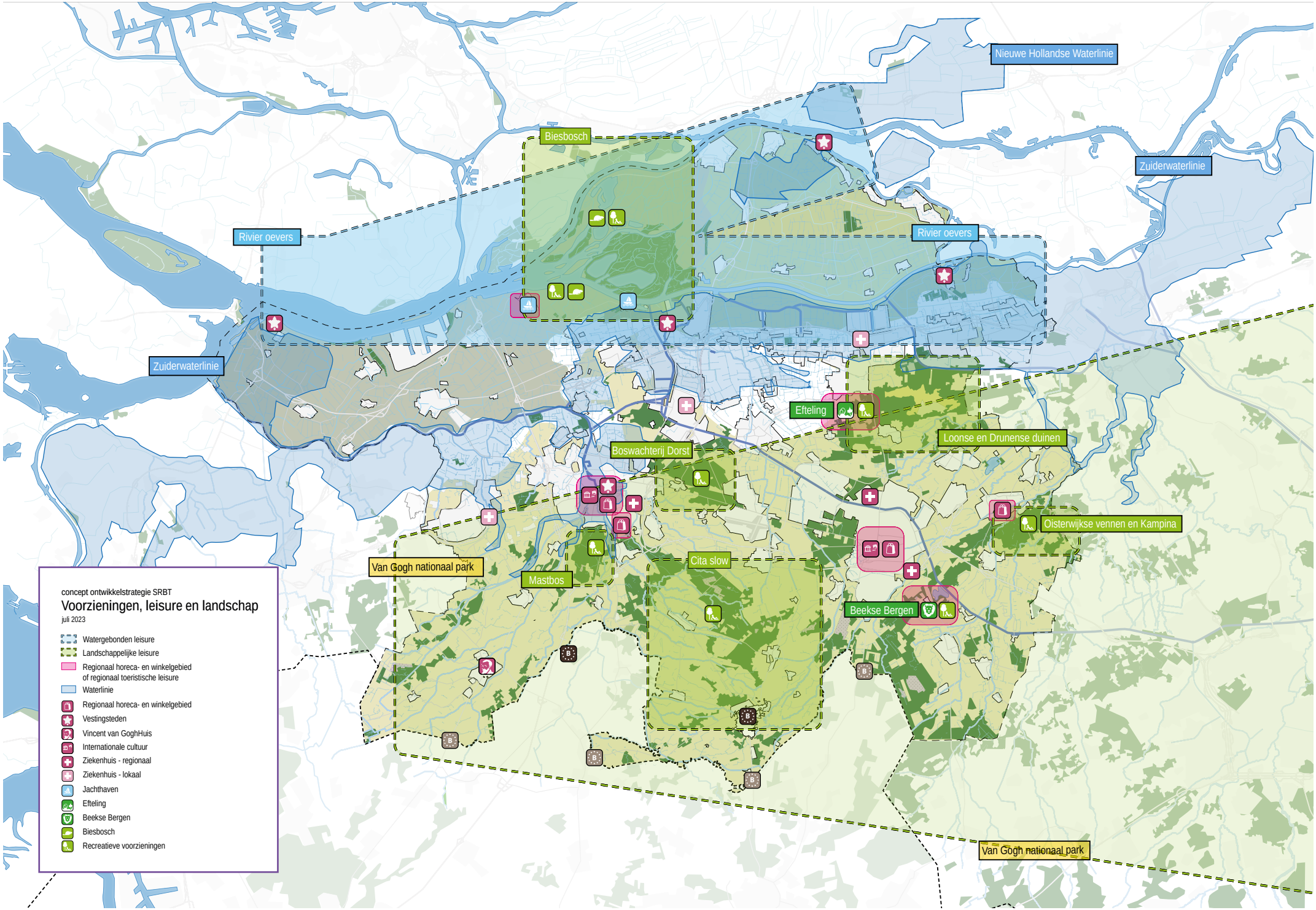
- Het uitbouwen we onze kennis over de mobiliteitsbehoefte en mobiliteitsgedrag door het toepassen van technologie en het gebruik van data om de mobiliteitstransitie te kunnen begeleiden en ontwikkelingen te kunnen stimuleren en programmeren. Dit betreft zowel personen- als goederenvervoer.
- Het verhogen van de frequentie en kwaliteit van openbaar vervoer op de stedelijke assen Tilburg – Waalwijk – ‘s-Hertogenbosch en Breda – Oosterhout – Werkendam – Utrecht. (BGU).
- Een directe, internationale intercity verbinding vanaf HSL-station Breda naar het Ruhrgebied.
- Het stimuleren van duurzame mobiliteit door het verhogen van het comfort van en gemak hiervan.
- Overleg met ondernemers en maatschappelijke partijen, zoals onderwijsinstellingen, om het verplaatsingsgedrag (of de spreiding daarvan) te beïnvloeden
- Differentiatie en diversiteit van maatregelen in de regio.
- Het belonen van duurzame en gezonde mobilteitskeuzes. Bijvoorbeeld door het bieden van voorrang aan gezonde verplaatsingen op routes en knopen en het aanpassen van parkeerbeleid.

Smart mobility (‘software’)

De inzet van nieuwe technologische ontwikkelingen (denk aan apps, regionaal verkeersmanagement via iVRI’s, autonoom/zelfrijdend vervoer etc) als instrument van mobiliteitsbeleid.

- Met de inzet van smartmobility richten we ons met name op het ondersteunen, versterken en versnellen van gedragsverandering, programmasturing en systeemsturing.

Deze inzet voor de multimodale mobiliteitsaanpak krijgt zijn concretisering in het mobiliteitspakket voor SRBT. Het mobiliteitspakket wordt een gemeenschappelijk pakket aan maatregelen van SRBT, provincie Noord-Brabant en Rijk. Niet alle gewenste mobiliteitsmaatregelen zullen gelijk kunnen worden uitgevoerd. Het wordt daarom een adaptief pakket dat SRBT, provincie en Rijk jaarlijks aanpassen en concretiseren op basis van nieuwe ontwikkelingen. SRBT, provincie en Rijk maken vervolgens jaarlijks gezamenlijk keuzes over de uitvoering van maatregelen. Afspraken daarover worden met het Rijk gemaakt in het BO MIRT en met provincie en regionaal samenwerkende gemeenten in de Regionale Mobiliteitsprogramma’s (RMP’s) die we jaarlijks vaststellen op regionale ontwikkeldagen en/of omgevingsdagen.

Nieuwe Hollandse Waterlinie
Zuiderwaterlinie
Biesbosch
Rivier oevers
Rivier oevers
Zuiderwaterlinie
Efteling
Loonse en Drunense duinen
Boswachterij Dorst
Oisterwijkse vennen en Kampina
Van Gogh nationaal park
Cita slow
Mastbos
Beekse Bergen
Van Gogh nationaal park
concept ontwikkelstrategie SRBT
Voorzieningen, leisure en landschap
juli 2023
Watergebonden leisure
Landschappelijke leisure
Regionaal horeca- en winkelgebied of regionaal toeristische leisure
Waterlinie
Regionaal horeca- en winkelgebied
Vestingsteden
Vincent van GoghHuis
Internationale cultuur
Ziekenhuis - regionaal
Ziekenhuis - lokaal
Jachthaven
Efteling
Beekse Bergen
Biesbosch
Recreatieve voorzieningen

4.6 Voorzieningen, leisure en landschap

Het verbeteren van de geestelijke en fysieke gezondheid draagt bij aan leefbaarheid. Daarom zetten we in op:

Voorzieningen

- Het ontwikkelen van een instrumentele, financiële en netwerk- strategie gericht op het in stand, toegankelijk en bereik houden van sociaal-maatschappelijke voorzieningen.
- Het verbreden en verbeteren van het (culturele) voorzieningen aanbod, aansluitend op en ondersteunend aan de verhoogde mate en omvang van stedelijkheid en de te realiseren hoogstedelijkheid.
- Het verbeteren van de kwaliteit van stads- en dorpsranden en het aansluitend buitengebied gebied toegankelijk maken als uitloopgebied.
- Het, als bijdrage aan de landbouwtransitie, verkennen van financiering van ecosysteemdiensten (inspanningen op het vlak van natuur- en landschapsontwikkeling, klimaat en wateropgaven en landschapsbeheer) door deze diensten te beschouwen als stedelijke voorziening.

Leisure

- Een sterk, duurzaam, gevarieerd en toegankelijk aanbod aan leisure in de regio.
- Het goed met elkaar verbinden van leisure concentraties, zoals de Beekse Bergen en de Efteling; de Biesbosch en de Loonse en Drunense Duinen.
- Het multiplier effect van toegankelijke (inter)nationaal aantrekkelijke leisure voor de leisure economie, de bewoners, de omgeving en het vestigingsklimaat.
- Het verbreden en versterken van landbouw en investeren in landschap en natuurontwikkeling en -beheer.

Landschapscorridors

- Het openhouden van landschappelijke gebieden in en tussen het (meer) verstedelijkte en meer te verstedelijken gebied en daartoe gezamenlijk verkennend onderzoek te doen naar de ontwikkeling van stadsregionale landsschapsparken in SRBT o.a. tussen: Etten-Leur en Breda; Breda, Gilze en Rijen en Oosterhout; Gilze en Rijen en Tilburg; Hilvarenbeek en Tilburg; Oisterwijk en Tilburg; Waalwijk, Drunen en 's-Hertogenbosch.
- Het inrichten van deze gebieden als natuurverbinding tussen zand en klei en als stedelijk recreatief gebied.
- Het voorkomen en opheffen van door infrastructuur ontstane barrières voor de natuurverbindingen en de recreatie.

Landschapselementen

- Het opstellen van een regionaal, inspirerend aanvalsplan landschapselementen met instrumentele, financiële en ontwerpmiddelen, gericht op het beiden van ruimte om natuur vrijer 'haar gang' te laten gaan door het hele landschap en als (aanvullend) alternatief voor de bossenstrategie.
- Een natuurlijke inrichting en de ecologische doorwaadbaarheid van ons landschap, in onbebouwde en bebouwd gebieden. Door ruimte voor natuur niet te beperken tot de Natura2000 gebieden en Brabantse ecologische hoofdstructuur bieden we meer ruimte voor biodiversiteit en natuur.
- Een klimaatadaptieve en natuurinclusieve (her)inrichting van het bestaande bebouwde gebied. De ingrepen die in de openbare ruimte plaats zullen vinden om ruimte te maken voor de energietransitie bieden hiervoor gelijktijdig mogelijkheden (om werk-met-werk te maken) én risico's (door het toenemende ondergrondse ruimtebeslag).
- Een raamwerk van landschapselementen op de zandgronden in de regio. Het gaat hierbij om landschapselementen tot maximaal 2 ha in punten, lijnen en vlakken. Hiermee wordt mede bijgedragen aan de doelen van het klimaatakkoord.

05 De aanpak

In de voorgaande hoofdstukken zijn de ontwikkelstrategie SRBT en de daarbij horende beleidsmatige (ruimtelijke) hoofdkeuzen beschreven - het wat.

In dit afsluitend hoofdstuk geven we op hoofdlijnen een doorkijk in de beoogde vervolgaanpak en implementatie van de ontwikkelstrategie - het hoe.

Hiermee leggen we een eerste basis voor een Uitvoeringsagenda SRBT 2030, die in de tweede helft van 2023 uitgewerkt moet worden. Die uitwerking loopt dan op met de eerste uitvoeringsafspraken die in dit kader met Rijk en Provincie in het BO-MIRT van het najaar van 2023 gemaakt gaan worden. Net als dit koersdocument zal ook de uitvoeringsagenda dynamisch en adaptief zijn op nieuwe kansen en ontwikkelingen.

5.1 Meervoudig samenwerken in en aan de SRBT

Dansen door schalen

De stedelijke regio Breda - Tilburg is vanuit sociografische perspectief een levend *daily urban system* waarin het merendeel van het maatschappelijk verkeer (verplaatsen, verhuizen, besteden, verzorgen, leren, recreëren etc.) van inwoners plaatsvindt. Qua bestuurlijke samenwerking en organisatie zien we in SRBT een palet aan formele en informele, territoriale - lees (sub)subregionale en ook bovenregionale - en sectorale samenwerkingsverbanden, -vormen en tafels. Zo bestaan er gemeenschappelijke regelingen (HvB en RWB), ontwikkelmaatschappijen (Midpoint en REWIN), subregionale verbanden op gebied van arbeidsmarkt, wonen, energietransitie (RES en REKS-n) en diverse GGA-verbanden op gebied van mobiliteit, water, natuur naast elkaar en die aansluiten bij verschillende opgaven, met elk zijn eigen dynamiek en speelveld. De SRBT – die zelf nog volop in ontwikkeling is - wil de samenwerking actief opzoeken en aangaan om zo elkaars kracht te benutten. Het is in dat opzicht voortdurend dansen ‘op’ en ‘door’ schalen.

Voor de opgaven in de fysieke leefomgeving is de SRBT in ieder geval een logische en krachtige schaal, temeer hier de verschillende territoriale en sectorale tafels elkaar inhoudelijk steeds meer raken. Ook worden we in toenemende mate op de schaal van de SRBT door de provincie en het rijk bevraagd. Het toenemend beroep dat hierdoor wordt gedaan op veelal ‘dezelfde’ expertise, capaciteit en agenda’s van bestuurders en ambtenaren moeten we daarom slim ontdubbelen en slank organiseren.

Regionale en interbestuurlijke samenwerking intensiveren

Met de interregionale samenwerking zoals die eerder met de regiodeal Makes and Moves en de RIA's is ontstaan en nu in het kader van de verstedelijkingsopgave is geïntensiveerd, zien we dat SRBT voor de opgaven in het fysieke domein een goed en toekomstgericht platform vormt voor samenwerking, integratie, integrale afstemming en krachten- en kennisbundeling op het systeemniveau van de stedelijke regio. In dat opzicht hebben de afgelopen twee jaar RIA's, de woondeal en deze Ontwikkelstrategie reeds belangrijke en stevige impulsen gegeven aan de inter- en intraregionale samenwerking in de nog 'jonge' SRBT. Het proces van het zogenaamde Ruimtelijk Voorstel geeft zowel aanleiding als platform om de **regionale** samenwerking - in ieder geval in de (fysieke) leefomgeving - in SRBT-verband verder met elkaar te verbreden, te verdiepen en te intensiveren.

Dat geldt ook voor de **interbestuurlijke** samenwerking. Samenwerking als 1 overheid is makkelijker gezegd dan gedaan. Dat is ook in het kader van de verstedelijkingsopgave gebleken. Het Huis van Thorbecke is overzichtelijk maar de entresol van de regio is nog best ingewikkeld als het bijvoorbeeld gaat om democratische legitimatie. Voor de samenwerking aan de verstedelijkingsopgave is BZK vanuit het Rijk de vooruitgeschoven post, die bovendien de regie op de ruimtelijke ontwikkeling van Nederland wil "hernemen". Maar wil je de opgaven echt robuust benaderen zoals de NOVI/NOVEX voorstaat, dan zijn ook andere departementen nodig. I&W is voor MIRT goed aangehaakt maar grotere betrokkenheid en inzet van EZK en LNV - en ook andere departementen - is nodig om tot werkende en elkaar versterkende aanpakken te komen. De rol van de 'tussenheid' van de provincie is cruciaal voor de volgende fase. De provincie Noord-Brabant wil een regierol nemen vanuit het principe 'structurerend waar het kan, sturend waar het moet'.

Naast het uitwerken van het Ontwikkelperspectief Stedelijk Brabant in concrete uitvoeringsafspraken tussen rijk, provincie en regio, zal het samenwerkingsproces in het kader van het ruimtelijk voorstel de komende periode nieuwe leer- en ijkpunten bieden in de gezamenlijke zoektocht naar effectieve interbestuurlijke samenwerking. Meer regie door Rijk en Provincie vergt stevig samenspel met een krachtige regio. De SRBT wil zich op basis van wederkerigheid van de samenwerking hier constructief in opstellen en zelfbewust manifesteren en op organiseren. Met de BZK-pilot voor een Regionale Investeringsagenda SRBT willen wij nagaan hoe we de interbestuurlijke, publieke samenwerking ook kunnen versterken met **publiek-private samenwerkingsvormen** (zie 5.3).

Uitvoeren lopende interbestuurlijke afspraken

De doelstellingen van deze Ontwikkelstrategie SRBT sluiten aan bij de NOVI en bouwen voort op reeds bestaande gezamenlijke afspraken en doelen, zoals uit de Brabantse Omgevingsvisie, de Verstedelijkingsstrategie Brabant 2040, het Ontwikkelperspectief Stedelijk Brabant 2040, de regiodeal Makes & Moves, de Visies NL Delta/Biesbosch Nationaal Park en Van Gogh Nationaal Park, het Bidbook OV 2040 Landsdeel Zuid, onze Regionale Energie (en Klimaat-) Strategieën en de regionale strategische agenda's. Rondom de transities en opgaven (zie hoofdstukken 2 en 3) van de SRBT bestaan er reeds diverse interbestuurlijke trajecten en afspraken die voortgezet moeten worden zoals:

- De SRBT heeft een van de 17 grootschalige ontwikkelgebieden binnen haar grenzen.
- De woondeal SRBT.
- OV-Toekomstbeeld 2040 voor Zuidelijk Nederland, het mobiliteitsprogramma SmartwayZ.NL en het Brabants Toekomstbeeld Fiets.
- De Delta Rhine Corridor beoogt ondergronds transport (zoals door middel van buisleidingen) van duurzame energiedragers en (circulaire) grondstoffen tussen Rotterdam, Moerdijk, Chemelot en Noordrijn-Westfalen, waardoor minder treinen met gevaarlijke stoffen over de Brabantroute zouden hoeven gaan rijden.
- In programma's voor Biesbosch en Haringvliet, Van Gogh Nationaal Park i.o. en de Zuiderwaterlinie werken overheden, organisaties en bewoners samen aan de ontwikkeling van natuur, economie en leefbaarheid.

‘Leunen en steunen’ op een gezamenlijke koers SRBT

Regionale samenwerking komt niet vanzelf tot stand. In het geval van de SRBT hebben de centrumsteden Breda en Tilburg toenadering tot elkaar gezocht en gevonden en het voortouw genomen om de samenwerking in de stedelijke regio te versterken. De RIA’s vormden daarvoor het inventariserende voorwerk. De steden hebben daar tijd en middelen in gestoken. Bovenal vanuit de overtuiging dat voor de centrumsteden - letterlijk en figuurlijk - sterke verbindingen met de andere middelgrote steden en met de stedelijke en meer landelijke kernen en v.v. noodzakelijk zijn om met elkaar te kunnen blijven ontwikkelen en verbeteren. Er zijn talloze wederzijdse afhankelijkheden als het gaat om de woon- en arbeidsmarkt (talent), economie, mobiliteit, energie, landschap, water, natuur etc. op het systeemniveau van de SRBT. Deze ontwikkelstrategie is er op gericht om de werking van het daily urban system te bevorderen, het natuurlijke en economische *ecosysteem* van de SRBT te versterken, de onderliggende infrastructuur en netwerken beter te benutten, functies te combineren, woningbouw als hefboom in te zetten en samen te groeien naar én meer stedelijkheid én vitaliteit van het landelijk gebied. Om uiteindelijk meer brede welvaart te verdelen over stad en land.

Daarvoor is het nodig dat bij de vervolgstappen van de SRBT de centrumsteden hun trekkersrol blijven nemen, maar dat de andere 17 gemeenten in de regio ook mede-eigenaarschap voor de samenwerking nemen en hierop naar vermogen hun inzet, kennis en capaciteit inbrengen. Dus, soms leunend op de ontwikkelkracht van de grotere gemeenten en de expertise en hulp van Rijk en provincie. En dan weer steunend op de buren met vergelijkbare opgaven. Niet-vrijblijvend maar wederkerig. En de ontwikkelstrategie uiteindelijk ook vertalend in hun eigen beleid en lokaal handelen. Steeds vanuit de eigen en gezamenlijke overtuiging en motivatie dat de samenwerking elke gemeente verder brengt, dan zij zelf voor elkaar zou kunnen krijgen. En dat alle partijen hiervan op termijn profiteren in termen van brede welvaart - win-win. Deze ontwikkelstrategie doet daartoe de uitnodiging en oproep.

5.2 Sturen op het systeem, uitvoeren op de opgaven

De uitvoering van de Ontwikkelstrategie SRBT vergt een breed scala aan activiteiten om hier met elkaar meters op te maken en deze strategie ‘werkend’ te maken. De kracht van de samenwerking van SRBT tot nu toe is de integrale (lagen)benadering van de opgaven in de fysieke leefomgeving. Dit kan ook een valkuil worden omdat uiteindelijk alles met alles samenhangt, er geen keuzen worden gemaakt en concrete verbeterstappen daardoor kunnen uitblijven. Vandaar dat een *‘duale’* aanpak wordt voorgesteld die enerzijds stuurt op samenhang en het systemisch niveau van de SRBT en anderzijds - op het niveau van de opgaven - concrete projecten realiseert.

A. Sturen op systeem en samenhang

Onder aansturing van de stuurgroep worden in het bestuurlijk overleg SRBT de inhoudelijke samenhang en integraliteit van de verschillende deeltrajecten cq. deelproducten aan de hand van deze Ontwikkelstrategie getoetst en beoordeeld. De stuurgroep kijkt daarbij 'systemisch' naar de SRBT en bewaakt tevens de *procesmatige* voortgang. Het systemisch kijken en sturen krijgt via het ruimtelijk voorstel ten aanzien van verstedelijking, klimaat, energie en het landelijk gebied de komende tijd zowel een verbreding als een verdieping. Qua sturing heeft Ontwikkelstrategie SRBT vooralsnog geen formele, publiekrechtelijke, ruimtelijk-juridische status. Van alle deelnemers wordt verwacht dat zij de inhoud ervan vertalen en opnemen in hun eigen (omgevings)beleid, waarmee tevens de lokale democratische legitimatie wordt geborgd.

B. Uitvoeren van concrete projecten op opgaven

Gelijktijdig met de sturing op samenhang en systeem worden op het niveau van de regionale opgaven en thema's de komende periode concrete (soms sectorale) projecten in de regio opgepakt om uitvoering te gaan geven aan de Ontwikkelstrategie SRBT. Niet alles kan en hoeft tegelijk worden opgestart. De uitvoering gaat uit van een meerjarige, adapatieve uitvoeringsagenda 2030 die nog moet worden opgesteld.

Voor bijna alle concrete projectactiviteiten geldt dat samenwerking tússen gemeenten en mét de waterschappen, provincie en/of het rijk nodig is. In het zogenaamde BOL en BO-MIRT worden hier middels het Ontwikkelperspectief Stedelijk Brabant eerste uitvoeringsafspraken over gemaakt.

Na bespreking van deze Ontwikkelstrategie SRBT in de colleges en raden wil SRBT in 2023 een start maken met de volgende, concrete projecten:

INZET HOOFDSTUK 4	CONCRETE ACTIVITEITEN/PROJECTEN 2023-2024 (onder voorbehoud van samenwerkings- en uitvoeringsafspraken met waterschappen, provincie en rijk)
4.1 Bodem en water	A. (ontwerpend) onderzoek tbv regiobrede, gebiedsgerichte ontwikkelstrategie voor de kwelzones (de naad van Brabant) mede ihkv het programma Mooi Nederland (BZK) B. onderzoek naar het langer vasthouden van water op de hoge zandgronden en in de flanken van de beken met speciale aandacht voor grensoverschrijdende watersystemen
4.2 Economie	C. afstemming programmering en ontwikkelstrategie innovatiedistrict Breda en kenniskwartier Tilburg. D. realisatie van living labs Human Centered Innovation rondom Smart logistics & awareness", "Plant-based economy en cuisine" en "Innovatie voor gelijke gezondheid" E. afspraken tussen Regio SRBT en PNB over de kwalitatieve positionering van werklocaties in de SRBT in het totale ecosysteem van Brabant in termen van complementariteit van primaire productieketens, maar ook in de faciliterende mobiliteit, energie, passende arbeidsmarkt F. bundeling onderzoek kwaliteit, kwantiteit ruimtevraag en verduurzaming werklokaties SRBT ism provincie
4.3 Netwerken en energiesysteem	G. verbreding van de pilot MIEK regio Moerdijk naar een gebiedsgerichte aanpak Powerport Moerdijk, waarbij de kansen, opgaven en impact van de energietransitie en grondstoffentransitie (circulariteit) icm Amercenrale (warmtenet) op de verstedelijkingsstrategie (wonen, werken, mobiliteit, groen, blauw) mede irt voor SRBT, Stedelijk Brabant en Zuid-Nederland gezamenlijk in beeld worden gebracht. Hiervoor werken we onder andere met een ontwerptafel. H. afstemmen in SRBT verband van de oplossingsrichtingen en hoofdkeuzen qua ruimte en infrastructuur in RES West-Brabant en REKS Midden-Brabant I. doorontwikkeling van de strategie van "energiepockets" van Tennet naar de lagere schaalniveaus om de robuustheid van het systeem en het bij elkaar brengen van vraag en aanbod in het netwerk te versterken
4.4 Wonen	J. uitvoeren en monitoren woondeal middels versnellingstafels K. bundeling van inzet van kennis, expertise, methoden, onderzoeks- en procesmiddelen voor ontwikkeling en implementatie van: • revitalisering naoorlogse wijken (gebouwd tussen 1945 en 1985) in zowel de steden als de dorpen middels (sub)regionale teams, ism woningcorporaties en m.b.v. instrumentarium uit het NPLV en volkshuisvestingsfonds • dorpenstrategieën middels (sub)regionale teams, incl. onderzoeken hoe we dit in regionaal verband met bijv. een ontwikkelbedrijf (fondsen, garantstellingen) kunnen stimuleren en realiseren. • (hoog)stedelijke transformaties in stationsgebieden en daaraan grenzende gebieden in het stedelijk veld.
4.5 Multimodale mobiliteitsaanpak	L. uitwerken integraal Multimodaal Mobiliteitspakket SRBT voor alle modaliteiten (weg, OV, BRT, fiets, spoor, buis, water) en voor hele stedelijke regio Breda-Tilburg dat direct is gekoppeld aan de duurzame verstedelijkingsopgave incl. aantakkingspunten Delta Rhine Corridor en kanaal- en havenontwikkeling. M. blijvende inzet op oplossing voor vervoer van gevaarlijke stoffen over spoor tbv veilige verstedelijkingsruimte rondom stations en spoor.
4.6 Voorzieningen leisure en landschap	N. starten van gezamenlijk verkennend onderzoek en aanpak voor ontwikkeling van stadsregionale landsschapsparken in SRBT tussen: Etten-Leur en Breda; Breda – Gilze en Rijen en Oosterhout; Gilze en Rijen en Tilburg; Waalwijk, Drunen en 's-Hertogenbosch. O. doorontwikkeling van bossenstrategie naar landschap strategie en aanvalsplan kleine landschapselementen om zo buitengebied SRBT als geheel natuur inclusiever en biodiverser te maken. P. met Rijk, provincie, waterschappen, regio - ontwikkelen van een draagkrachtbenadering waarbij bodem en water sturend zijn voor de landbouwactiviteiten in SRBT en inventarisatie van eventuele regio-pilots

5.3 Stimuleren, investeren en programmeren

Deze Ontwikkelstrategie komt niet vanzelf tot uitvoering. En niet alle onderdelen zijn even 'maakbaar'. We moeten samen zoeken naar slimme inzet en bundelingen van sturingsinstrumenten (regelgeving, geld, communicatie) en naar nieuwe samenwerkingsvormen.

Wij willen de komende periode aangrijpen om Ontwikkelstrategie SRBT uit te werken in een uitvoeringsagenda (met programmalijnen en concrete projecten) en een bijbehorende realisatie- en (co) financieringstrategie. Daarvoor zijn we in beeld als BZK-pilot voor een Regionale Investeringsagenda (RIA), die wordt uitgevoerd door de TU Delft en Stichting Kennis Gebiedontwikkeling (SKG). Voorgesteld wordt hier in 2023-2024 aan mee te doen en de pilot als extra startmotor te gebruiken om de strategie werkend te maken en de uitvoeringskracht te organiseren.

SRBT zou de RIA-pilot zou samen met Rijk, provincie, waterschappen, gemeenten en private partners willen inzetten om:

- de bestaande RIA's te actualiseren en te ijken op de voorliggende Ontwikkelstrategie SRBT en - als dat functioneel blijkt - verder integreren tot één RIA 2.0 voor de hele SRBT;
- de concrete projecten goed in samenhang en tijd (parallel- serieel) te prioriteren en te programmeren;
- (nieuwe) publiek-privaat-maatschappelijke samen-werkingsvormen te onderzoeken en inhoud te geven;
- hiermee kennis, uitvoeringskracht en middelen/ geldstromen te bundelen;
- verrekeningsafspraken te maken voor investeringen in gebieden met veel transformatieopgaven maar weinig verdienpotentieel (juridisch/planologisch instrumentarium, fondsen, governance);
- gezamenlijke bekostiging- en (co)financieringstrategieën bepalen die publieke (departementen, provincie, waterschappen, regio/gemeenten) en private investeringsbelangen bij elkaar brengen en - bijv. via fondsvorming - ten behoeve van gezamenlijke uitvoeringskracht in de regio worden ingezet.

5.4 Organiseren van besluit- en uitvoeringskracht SRBT

De realisatie van deze Ontwikkelstrategie en operationalisering in een Uitvoeringsagenda (activiteiten, zie 5.2) en bijbehorende realisatie- en (co)financieringstrategie (5.3) vergen organisatie van ontwikkel- en uitvoeringskracht in en door de regio.

Momenteel is de SRBT een lichte bestuurlijke samenwerking zonder rechtsvorm (GR) en formele beslisbevoegdheid.
En de ambtelijke werkorganisatie is thans informeel georganiseerd met ureninzet door deelnemende gemeenten en met aanvullende inhuur (van projectleider, communicatie-ondersteuning en bijv. organisatie van webinars e.d.), welke thans ad-hoc gefinancierd wordt door beide centrumsteden.

Dat maakt de samenwerking licht, energievol en wendbaar, maar in de volgende fase mogelijk ook kwetsbaar in termen van uitvoeringskracht, continuïteit, legitimatie en borging.

Voor die volgende fase van de SRBT - van realisatie van deze Ontwikkelstrategie en het maken van het ruimtelijk voorstel - is zowel (extra) beslis- en besluitvormingskracht als uitvoeringskracht nodig.

Aan de (tijdelijke) ambtelijk SRBT-werkgroep governance is door de stuurgroep en BO SRBT daarom de opdracht gegeven om tot een set van logische, werkbare en slimme werkafspraken te komen, die enerzijds zorgen voor ‘rust, regelmaat en reinheid’ van de samenwerking in SRBT-verband en anderzijds dubbels met andere gremia, tafels en agenda’s zo veel mogelijk voorkomen door goede afstemming, actieve samenwerking en slimme taakverdeling.

De opdracht aan de werkgroep bevat drie elementen:

1. Positie en perspectief van de SRBT-samenwerking

Strategische kalibratie van de 'missie-visie' van SRBT - wat is het bestaansrecht en hoger doel van de SRBT en de scope van het werkveld - waar is het samenwerkingsverband SRBT (wel en niet) van?

2. Status en legitimering van de SRBT-samenwerking

Hoe informeel, licht en wendbaar kan de samenwerking blijven? Wat is minimaal nodig qua regionale politieke-bestuurlijke afstemming, formele status, besluitvorming/ legitimering, verantwoording en opvolging/monitoring van de activiteiten in SRBT-verband ? Wat spreken we qua ruimtelijke afstemming en besluitvorming bijvoorbeeld af over de verdeling en programmering van ontwikkel- en uitleglocaties voor wonen en werken of over investeringen en ontwikkelingen in het landschap? Is de huidige structuur van DO, stuurgroep en BO adequaat qua beslis- en besluitkracht?

3. Uitvoeringskracht

Doorontwikkeling, gezamenlijke financiering en inrichting van een (ambtelijke) werkorganisatie SRBT die in 2023 e.v. nodig is om:

- de Ontwikkelstrategie SRBT verder uit te werken in een Uitvoeringsagenda (activiteiten, zie 5.2) en bijbehorende realisatie- en (co)financieringstrategie m.b.v. de nieuwe RIA-pilot (zie 5.3).
- lopende en nieuwe uitvoeringsafspraken met Rijk en provincie te implementeren.
- het ruimtelijke voorstel voor SRBT met het benodigde regionale draagvlak te kunnen (doen) leggen.
- flexibel in te kunnen spelen op nieuwe instrumenten en kansen (zoals regiodeals, EU-projecten).

Het is streven is om medio 2023 ambtelijke voorstellen voor deze governance- en organisatievraagstukken aan achtereenvolgens DO, stuurgroep en Bestuurlijk Overleg SRBT voor te leggen.

Lijst van gebruikte afkortingen

BO-MIRT: Bestuurlijk Overleg Meerjarenprogramma Infrastructuur, Ruimte en Transport (overleg tussen Rijk, provincie, vertegenwoordigers regio).

BOL: Bestuurlijk Overleg Leefomgeving (idem)

BPLG: Brabants Programma Landelijk Gebied

BRT: Bus Rapid Transport

BZK: Ministerie van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties

CBS: Centraal Bureau voor de Statistiek.

EZK: Ministerie van Economische Zaken & Klimaat

GGA: Gebiedsgerichte aanpak

HCI: Human Centered Innovation

HOV: Hoogwaardig Openbaar Vervoer

HSL: Hogesnelheidslijn

HvB: Regio Hart van Brabant

I&W: Ministerie van Infrastructuur & Waterstaat

LNV: Ministerie van Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit

MIEK: Meerjarenprogramma Infrastructuur, Energie en Klimaat.

NLPG: Nationaal programma landelijk gebied

NOVEX: Nationale omgevingsvisie extra.

NOVI: Nationale Omgevingsvisie

NPLG: Nationaal Programma Landelijk Gebied

NPLV: Nationaal Programma Leefbaarheid en Veiligheid

OV: Openbaar Vervoer

PMIEK: Provinciaal Meerjarenprogramma Infrastructuur, Energie en Klimaat.

PNB: Provincie Noord-Brabant

REKS: Regionale Energie- en Klimaatstrategie

RES: Regionale Energie Strategie

RIA: Regionale Investeringsagenda

RWB: Regio West-Brabant

SRBT: Stedelijke Regio Breda - Tilburg

06 Bijlagen

1. Toelichting woningaantallen in de SRBT
2. Verkenning voor een nieuw perspectief voor het landschap en de landbouw
3. Kwantitatieve verkenning economie
4. Klimaatonderlegger en Watersysteemkaart
5. Prioriteiten, Afwegingsprincipes en Voorkeursvolgorde verstedelijking in de NOVI

Colofon

Deze Ontwikkelstrategie SRBT is in de periode november 2022 – juni 2023 in opdracht van de stuurgroep SRBT en Bestuurlijk Overleg SRBT opgesteld door het Ontwerpteam SRBT met inbreng van vele adviseurs van de regiogemeenten, van de samenwerkingsverbanden en van de provincie.

Tekst en kaartredactie
Peter van Schie (gemeente Breda), Marco Visser en Dascha During (gemeente Tilburg), Simon Dona (www.donastedenbouw.nl), Joost Rompa (www.bmc.nl)

Kaartmateriaal zonder bronvermelding
Sander de Knegt (www.schetsontwerp.com)

Vormgeving en eindredactie
Jan van Mil en Pieter Baeyens, buro Connect (www.connect-nederland.nl)

Ontwerpteam
Peter van Schie (gemeente Breda), Marco Visser en Dascha During (gemeente Tilburg), Simon Dona (www.donastedenbouw.nl)

Algehele projectleiding SRBT
Joost Rompa (www.bmc.nl)

juli 2023